

Posudek bakalářské práce *Konjunktiv v italštině a jeho české ekvivalenty v paralelním korpusu InterCorp*, kterou předložila **KAROLÍNA KORDOŠOVÁ**, Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2012/2013.

Karolína Kordošová se pokusila uchopit téma, které patří mezi *evergreeny*, totiž téma italského konjunktivu a jeho českých překladů. Novinkou je pouze to, že materiálově práce vychází z dat italsko-českého paralelního korpusu InterCorp, a tak příklady, s nimiž diplomantka pracuje, působí alespoň zajímavým a svěžím dojmem (zčásti proto, že K. Kordošová svůj výzkum omezila na texty Alessandra Baricca). Přesto je otázka konjunktivu – jakožto *modu*, který čeština postrádá – v podstatě velmi banálním tématem, k němuž se jen s velkými obtížemi dá říci něco nového. Hrozí tedy nebezpečí, že i jakákoli analýza jeho užití (od povinných konjunktivů po konjunktivy fakultativní) bude velmi prostým komentářem bez výraznějších závěrů. Zdá se mi, že Karolína Kordošová tomuto nebezpečí skutečně podlehla. Její práce kromě takových banálních komentářů bohužel obsahuje i mnoho formulací, které prozrazují buď krajní uspěchanost, anebo velmi slabou lingvistickou průpravu, již si měla diplomantka během bakalářského studia bezpečně osvojit. Musím tedy hned zkraje předeslat, že můj posudek bohužel nebude nijak pozitivní.

Práce je rozdělena do pěti základních kapitol, které však nejsou číslovány ani v obsahu na začátku práce, ani v textu. Spíše než o kapitoly jde tedy o jakési tematické celky: obecná charakteristika slovesných kategorií, konjunktiv v italštině, kategorie českého slovesa, stručná prezentace paralelního korpusu a analýza nalezených příkladů. Práci uzavírá trojice resumé (italské, anglické a české) a bibliografie, v níž se vyskytují i položky, které v práci diplomantka vůbec necituje (Renzi, Salvi – Vanelli, Cvrček).

Pokud jde o konkrétní zpracování, musím k němu vyjádřit hned několik zásadních výhrad. Určitě je velmi rozumné omezit korpus, s kterým se pracuje, zvláště pro tak frekventované jevy, jako je konjunktiv, a určitě je také velmi správné vybrat takové texty, které vykazují jistou stejnorodost. Jejich analýza a komentář však příliš často sklouzává k tezím, které nejsou-li přímo chybné, jsou přinejmenším diskutabilní.

1) Hned na s. 9, kde je řeč o slovesném rodu, není zcela přesné hovořit o sémantických rolích (agens, patiens) jako o syntaktických pozicích. Tyto pojmové rozdíly měly být jasně formulovány.

2) Na s. 10 autorka nečekaně „skáče“ od modu k modalitě, o níž však mnoho neřekne. Přitom to, jak se má modalita (jakožto širší kognitivně-jazyková kategorie) k modu (což je konkrétní gramatická kategorie, jež může nabývat různých hodnot podle jazyků – později také diplomantka správně uvádí, že jiné jazyky jako např. řečtina má také optativ), je přece zásadní.

3) To, že Karolína Kordošová modalitu obecně nedefinuje, ji pak vede k naprosto nečekaným analýzám. Na s. 23 hovoří o tom, že výraz „soprattutto“ *dotváří modalitu*, kterou už nějak kóduje konjunktiv. Autorka přímo říká: „*Na tomto příkladě je třeba si povšimnout částice soprattutto, které je častým prvkem dotvářející italskou modalitu, i když je konjunktivem již vyjádřena.*“ Tomu skutečně ani při nejlepší vůli nerozumím. Podobně však komentuje i výraz „už“ na s. 31 („příslowce už dotváří modalitu české věty“). Je jasné, že některé prostředky v sobě nesou zároveň informaci o čase i o způsobu (proto se jim také někdy říká *modotemporální*), ale zde se mi zdá, že adverbium už plní jiné funkce.

4) Na s. 24 autorka velmi správně říká, že důvodem pro použití konjunktivu může být i spojka (pak také naštěstí uvádí i příklady, kdy je konjunktiv vynucen právě typem vedlejší věty, tj. jde o souvětňnou modalitu). Přesto pak na s. 43 píše, že „*podnětem pro použití konjunktivu je zde extranukleární prvek – spojka.*“ To není zcela přesné (i když chápu, co tím chce autorka říci). Mám za to, že povědomí o tom, jak se realizují nukleární a extranukleární prvky ve větě je součástí základního úvodu do syntaxe. Buď je nějaký *argument* realizován

jako větný člen (dejme tomu jako předmět), anebo jako vedlejší věta (předmětná); spojka jako tzv. *complementatore* (v it. terminologii) jen vedlejší větu uvozuje.

5) S tím souvisí i další případ, který opět prozrazuje slabší orientaci v základních pojmech syntaxe. Na s. 44 hovoří Karolína Kordošová o tom, že pro přípustkové věty je typický příznakový slovosled – dislokace vlevo. To je ale opravdu zásadní nepochopení toho, co je vedlejší věta (jakákoli – přípustková, předmětná, přívlastková, ...) a co je naproti tomu příznakový/nepříznakový slovosled jako prostředek k vyjádření AČV (nebo, jak se dnes říká, *informační struktury*). Dislokovat můžeme přece téměř jakýkoli větný člen nebo i větu; kontextovou podmínkou pro takovou dislokaci však není typ věty, ale právě informační struktura, tj. to, co je v dané komunikační situaci *danou/starou/výchozí informací* a co je informací novou (téma/réma, focus/topic).

6) Jednotlivé komentáře k vybraným příkladům často obsahují analýzu, která je jednoduše chybná. Na s. 25 u příkladu (18) se říká, že konjunktiv imperfekta musíme použít, kdykoli je sloveso ve větě hlavní v kondicionálu. To ale není pravda. Týká se jen sloves vůle, jako je např. *non vorrei che si facesse male*. Na s. 26 je příklad (21) v podstatě nevysvětlen, jen zcela banálně popsán (imperativ, spojka *che*, konjunktiv, přívlastková věta). Ale rozdíl mezi indikativem a konjunktivem právě v těchto větách (podobně na s. 25 ve větě „*cercava qualcuno che gli desse ragione...*“) tu není nijak tematizován (snad jen velmi povrchně slovy „obsah této věty není konkrétní, je jen naznačen...“).

Jak je tedy patrné, bakalářská práce Karolíny Kordošové nebude patřit k těm beze zbytku zdařilým. Autorce se nepodařilo hned na začátku jasně vymezit pole působnosti konjunktivu (třebaže je takto perfektně popsáno u Hamplové, 2004, s. 203–211), nedokázala explicitně oddělit různé druhy povinného konjunktivu od konjunktivu nepovinného; příklady, které uvádí, tak působí jako heterogenní ukázky, jež v podstatě nelze komentovat jinak, než jak to učinila diplomantka. Je mi tedy velmi líto, že bakalářskou práci Karolíny Kordošové nemohu hodnotit pozitivně; k obhajobě ji sice doporučuji, ale hodnotím ji jako *dobrou*.

V Praze dne 3. září 2013

doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce